

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

УДК 351.751

Т. В. Бельська,

*к.держ.упр., докторант кафедри державної політики
та управління суспільним розвитком НАДУ при Президентіві України,
м. Київ*

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТІВ ГЛОБАЛЬНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНФЛІКТНИХ ЗОНАХ СУЧАСНОГО СВІТУ

Досліджується діяльність міжнародних організацій у конфліктних зонах сучасного світу; відзначається, що міжнародні організації набувають все більше впливу на міжнародну політику; вказується, що розширення їхньої діяльності є результатом формування глобального громадянського суспільства і спробою ненасильницького вирішення конфліктів, констатується, що включення представників громадянського суспільства на всіх етапах переходу українського суспільства від війни до миру є важливим проявом публічного управління.

Ключові слова: глобальне громадянське суспільство, міжнародні неурядові організації, волонтерська діяльність, добродійність, міжнародні конфлікти.

Важливим завданням громадянського суспільства є створення комфортних відносин у суспільстві, а значить, вирішення соціальних протиріч. Громадські об'єднання стимулюють соціальну активність, інтеграцію й адаптацію людей у певний соціум. Їхню діяльність спрямовано на різні сфери суспільного життя: захист прав людини, освіту, охорону здоров'я, соціальний захист населення, екологію, культуру. Ступінь залученості міжнародних неурядових організацій (далі – МНУО) до питань світової політики, у тому числі й у внутрішньодержавні та міжнародні конфлікти, залежить від змісту діяльності самих неурядових організацій.

У науковому середовищі досліджуються різні аспекти прояву глобального громадянського суспільства. Одним із найґрунтовніших аспектів серед досліджень слід назвати Європейське дослідження цінностей (EVS), Світове дослідження цінностей (World Values Survey, WVS), “Євробарометр”, дослідження, що здійснювалося Лабораторією глобального громадянського суспільства Лондонської школи економіки. Популярними серед дослідників останнім часом є питання добродійності, благодійності чи волонтерської діяльності. Науковий внесок у дослідження питань глобального громадянського суспільства зробили В. Степаненко [9],

М. Калдор [13, 14], розвитку його окремих складових – функціонуванню міжнародних громадських організацій, волонтерству й добродійності – присвятили свої праці Д. Горелов [2], О. Наумов [4], І. Тохтарова [10], І. Юрченко [12] та ін.

Відзначаючи значний внесок вищеназваних авторів у розвиток науки, слід зазначити, що науковцями практично не досліджувалася діяльність інститутів глобального громадянського суспільства в конфліктних зонах сучасного світу.

Мета статті – охарактеризувати діяльність інститутів глобального громадянського суспільства в конфліктних зонах сучасного світу; проаналізувати особливості становлення та розвитку МНУО, їхні напрями роботи в сучасних умовах нестабільного суспільного розвитку.

Кількість міжнародних громадських організацій, які почали з'являтися у другій половині XIX ст., непинно зростає. Якщо в 1850 р. у світі існувало тільки п'ять міжнародних організацій, то в 1914 р. їх було 330, у 1939-му – 730, у 1970-му – 2 300, а в 2000 р. у світі нараховувалося вже 45 674 МНУО [8, с. 2407]. Як бачимо з рис. 1, найбільші темпи зростання припадають на останню третину XX ст., що пояснюється процесом глобалізації.

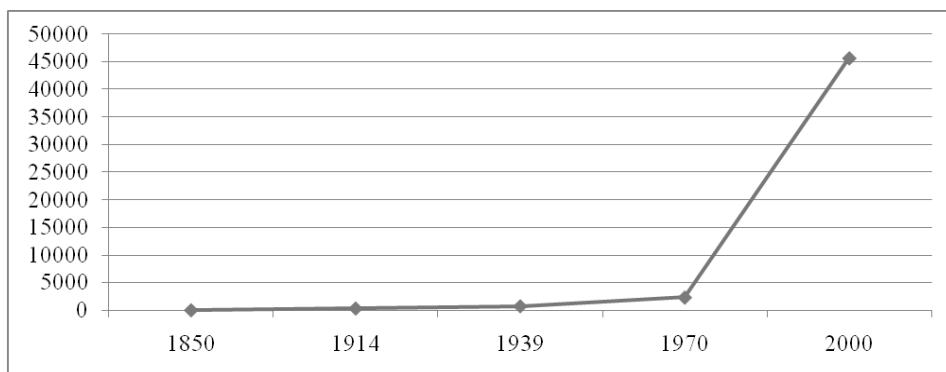

Рис. 1. Темпи зростання МНУО

Зростання неурядових організацій найбільше відзначається в країнах з ефективною системою управління та розвиненими демократичними інститутами.

МНУО діють на всіх п'яти населених континентах Землі. У 2013 р. 6 351 доброволець Організації Об'єднаних Націй у 129 країнах виконали 17 370 завдань. Штаб-квартири МНУО розташовуються в розвинених країнах Півночі (близько 90 % від загальної кількості; “Міжнародна Амністія” – у Лондоні, Міжнародний Комітет Червоного Хреста – у Женеві, “Оксфам” – в Оксфорді, “Трінпіс” – в Амстердамі та ін.). Найбільш помітними є МНУО гуманітарної, економічної та правозахисної спрямованості [4, с. 52]. Окремі МНУО є більш впливовими в світі, ніж уряди значної частини країн – членів ООН та інших міжнародних урядових організацій.

МНУО виконують такі важливі функції в конфліктних зонах сучасного світу:

- контроль за дотриманням прав людини;
- захист від загроз, розшук окремих осіб, груп і меншин біженців;
- документування військових злочинів, фактів і виявлення зниклих безвісти;
- запровадження альтернативних засобів масової інформації про події, не втягнутих в інформаційну війну; пропозиції ініціативи для встановлення діалогу, примирення та налагодження відносин;

– пропагування миру, подолання культури війни за допомогою мистецтва, музики, фільмів та культурних заходів;

– започаткування й упровадження ініціатив з демобілізації, роззброєння та демілітаризації;

– повторна інтеграція репатріантів на місця постійного проживання після закінчення воєнних дій, відбудова територій;

– психологічна та медична допомога особам, які перебували в зоні конфлікту.

Найбільшу зацікавленість у вирішенні проблем, пов'язаних із конфліктними ситуаціями, проявляють МНУО правозахисного, гуманітарного, екологічного та власне політичного характеру.

Гуманітарні неурядові організації надають матеріальну допомогу і підтримують біженців і постраждалих від воєн і стихійних лих. З кінця ХХІ ст. гуманітарні МНУО працюють практично в усіх гарячих точках світу. Важливим напрямом їхньої роботи є надання інформації світовій спільноті про стан справ у зонах воєнних конфліктів. Наприклад, після заяв Міжнародного Червоного Хреста світова громадськість звертає увагу на умови розміщення біженців, а також забезпечення безпеки постраждалому від війни населенню. Широку популярність, наприклад, отримали дії гуманітарних МНУО під час конфлікту в Руанді в 1994 р., коли активісти всього за кілька днів спорудили табори для 750 тис. біженців.

Найбільш значущою подією міжнародного життя останнього часу, у якій брали участь гуманітарні МНУО, стала ініційована низкою великих неурядових організацій міжнародна кампанія із заборони протипіхотних мін, що дозволила врятувати мільйони життів у різних куточках планети. Активісти гуманітарних МНУО допомагають повернутися до мирного життя особам, які пережили збройні конфлікти, і виступають посередниками між вчорашніми противниками, проводять моніторинг виборів, сприяють формуванню громадянського суспільства в постконфліктних регіонах тощо [4, с. 53].

Значна увага в роботі гуманітарних МНУО в конфліктних зонах сучасного світу приділяється наданню адресної благодійної допомоги людям, які зазнають фізичних та емоційних страждань і матеріальних труднощів. Зазвичай, національних ресурсів не вистачає для допомоги біженцям, внутрішньо переміщеним особам, тому щодо останніх для вирішення проблем здійснюється співпраця з міжнародними організаціями.

Робота та координація міжнародних організацій відбувається на основі Плану гуманітарного реагування [5]. Цей план призначено виключно для надання допомоги постраждалим в Україні. Україна належить до країн із середнім рівнем доходів та має загальнонаціональний і місцевий потенціал. Однак, оскільки цей потенціал швидко вичерпується, гуманітарне співтовариство виявляє готовність допомогти. У нього закладено оцінку ситуації щодо внутрішньо переміщених осіб та оцінку ресурсів, які потрібно залучити. Аналіз здійснюється на основі кластерного підходу. У межах цього підходу визначається набір проблемних сфер (освіта, тимчасовий притулок, продовольча безпека, охорона здоров'я, харчування, засоби до існування, якнайшвидше відновлення, захист, водопостачання, санітарія та гігієна і загальна координація), у межах яких працюють відповідальні організації та визначається цільова група, яка отримуватиме допомогу. Відповідно до цього підходу, протягом серпня-грудня 2014 р. на потреби кластерів було залучено 33 млн доларів. План стратегічного гуманітарного реагування на 2015 р. визначає 5 млн людей, які потребують допомоги, та 3,2 млн людей, які отримають допомогу відповідно до запланованих заходів у межах кластерів. Для виконання цього плану потрібно залучити 316 млн доларів. Ці дані є єдиним

доступним описом ситуації, що містить як оцінку матеріальних потреб, так і індикатори досягнення результатів роботи за кожним кластером.

Серед гуманітарних МНУО в зонах конфліктів слід відзначити найстарішу організацію – Міжнародний комітет Червоного Хреста. Саме він у 2014 р. підтвердив і повідомив, що в Україні відбувається воєнний конфлікт, після цього світова громадськість визнала існування конфлікту на сході України.

Відносно нова організація “Лікарі без кордонів” була заснована в 1971 р. групою французьких лікарів, які працюють у стаціонарних медичних установах, організовуючи масову вакцинацію населення та інші профілактичні заходи. У конфліктних зонах світу, зокрема таких, як Афганістан, Боснія і Герцеговина, Чечня, Косово, Бурунді, “Лікарі без кордонів” беруть участь у доставці й розподілі гуманітарної допомоги, а також прагнуть впливати на громадську думку, працюють зі ЗМІ в зонах конфліктів з метою поліпшення становища щодо прав людини на територіях, охоплених внутрішніми та міжнародними конфліктами.

Досить широко відомою в світі є МНУО “Міжнародна амністія”, що заснована в 1961 р. англійським юристом П. Бененсон з метою боротьби з порушеннями прав людини у всьому світі, особливо в місцях позбавлення волі, а також задля опікування долями захоплених у полон учасників конфліктів. Її представники розслідували долю в’язнів американської бази Гуантанамо і секретних в’язниць ЦРУ в європейських країнах. В українських реаліях невіршеним питанням, яким опікується МНУО “Міжнародна амністія”, залишається доля в’язнів, які перебувають у тюрмах на територіях, підконтрольних ДНР, ЛНР, та доля полонених учасників збройного конфлікту.

МНУО, що опікуються питаннями науки, культури та освіти, зі штаб-квартирами в США, Німеччині, Великобританії та інших західних країнах, зокрема Фонд Форда, Фонд Макартуров, Фонд Карнегі, Фонд Конрада Аденауера та ін., пропонують для внутрішньо переміщених осіб, зокрема, тренінги з відкриття свого бізнесу, курси іноземної мови, з користування комп’ютерною технікою, курси фінансової грамотності та ін. Вони є, водночас, осередками поширення західної культури, способу мислення і життя, демократії західного типу.

Правозахисні МНУО активно і досить успішно проводять правопросвітницькі заходи з метою зміни політики, упровадження нових законів щодо внутрішньо переміщених осіб, здійснюють правову просвіту населення щодо міжнародного права та їхніх особистих прав. Зокрема, в Україні МНУО “Freedom House” допомогла організувати опозиції так звану найбільшу регіональну систему цивільного моніторингу виборів, до якої було залучено більше тисячі підготовлених спостерігачів. Сьогодні “Freedom House” – незалежна правозахисна МНУО. Слід відзначити, що індекс свободи в Україні (рис. 2), який відстежується МНУО “Freedom House”, виріс з 4 до 3 (найкращий показник – 1, найгірший – 7).

Оскільки використання зброї під час конфліктів (не лише хімічної та ядерної) вражає навколишнє середовище, то екологічні організації в міру своїх можливостей сприяють зменшенню напруженості й конфліктності в світі.

Серед МНУО екологічного спрямування найбільш відомою є організація “Грінпіс”, що утворилася ще наприкінці 60-х рр. ХХ ст. в рамках кампаній протесту проти випробувань ядерної зброї.

Слід відзначити, що сьогодні чисельність противників “Грінпіс” не менше, ніж його прихильників, бо як наслідок акцій, проведених “Грінпіс” першими залишилися без роботи, а значить, і без засобів до існування, норвезькі китобой, канадські дроворуби, працівники інших підприємств, громадські та політичні діячі, чия кар’єра

обірвалася через дії “зелених” [4, с. 56–57]. МНУО “Грінпіс Інтернешнл” має ієрархічну глобальну структуру, що побудована за зразком військових формувань зі спецзагонами та підрозділами підтримки, уніформою, автономними засобами комунікації. Ступінь підготовки до тієї чи іншої акції у “Грінпіс” відповідає плануванню армійської операції, з організацією співпрацюють сотні наукових лабораторій, комп’ютерних центрів, аналітичних відділів і маркетингових груп, робота яких координується з єдиного центру. “Грінпіс” висвітлює акції в місцевій і світовій пресі. При цьому жодна акція не може пройти без схвалення у правлінні “Грінпіс Інтернешнл”. Щобільше, “Грінпіс” вдалося розробити і широко розрекламувати власні моральні принципи щодо норм екологічної поведінки, які часом безапеляційно нав’язують свої екологічні ідеали “кожній нормальній людині на планеті”. Слід сказати, що екологічні МНУО (“Грінпіс Інтернешнл”, Всесвітній фонд дикої природи, “Друзі Землі” та ін.) реально впливають на вирішення цілої низки глобальних проблем людства.

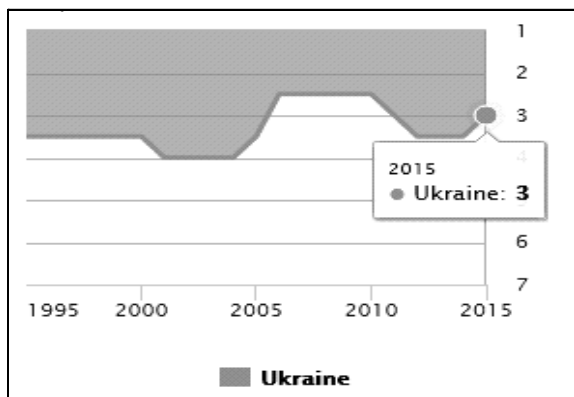

Рис. 2. Індекс свободи в Україні (за матеріалами “Freedom House” [3])

МНУО займаються також запобіганням конфліктам, або так званою превентивною дипломатією: сприяють діалогу між сторонами конфлікту, використовуючи різні засоби – семінари, переговори, розроблення стратегій, соціальні мережі та інші ініціативи для налагодження крос-культурних відносин. Наприклад, наприкінці 90-х рр. ХХ ст. ООН та науково-дослідні інститути й МНУО International Alert (Великобританія), РІООН Фонд (Нідерланди), Академія наук та Інститут етнології (Росія), Американська рада з міжнародних відносин (США), Йорк Університет і Swisspeace (Канада) заснували Форум з питань раннього упередження та раннього реагування.

Науково-дослідний інститут Swisspeace розробив методологію раннього упередження, відповідно до якої він здійснює моніторинг конфліктних ситуацій у Північній і Південній Америці, Африці та Азії. Міжнародна кризова група забезпечує регулярні звіти й брифінги про конфліктні зони. CARE International запустила кілька програм раннього упередження в зонах високого ризику – у Сальвадорі, Гондурасі та Нікарагуа. В Африці мережа WANEP готує ґрунт для ініціатив громадянського суспільства, заснованого під назвою Упередження та реагування мережі (WARN), що працюватиме в 12 з 15 країн – членів Економічного співтовариства західноафриканських держав (ЕКОВАС). Багатосторонню дипломатію або Track 1.5 втручання використовують International Alert (Великобританія), Центр Картера (США), церква громади Сант’Егідія.

У 2005 р. кілька неурядових організацій з Боснії, Сербії та Хорватії стали ініціаторами створення регіональної комісії зі встановлення істини щодо військових злочинів (RECOM), яка нині підтримується більше ніж 130 неурядовими організаціями та громадянами з усіх держав – наступниць колишньої Югославії. У воєнний час МНУО зробили свій внесок у збереження або поліпшення відносин шляхом так званої “дії через лінії конфлікту” – через неформальні обміни, діалог та спільні проекти.

МНУО також спеціалізуються на відновленні території після конфліктів. Це такі організації, як Європейська платформа для запобігання конфліктам і трансформації, Глобальне партнерство щодо запобігання збройним конфліктам (ГППВК).

Європейську платформу для запобігання конфліктам і трансформації було створено в 1997 р. Вона складається з приблизно 150 європейських організацій та національних платформ НУО, що працюють у галузі запобігання конфліктам та мирного будівництва.

ГППВК у 2002 р. розпочало діяльність Європейського центру з запобігання конфліктам (ЕССР), щоб після доповіді Генерального секретаря ООН у 2001 р. про запобігання збройним конфліктам створити глобальний порядок. Глобальну програму дій було представлено на всесвітній конференції громадянського суспільства в штаб-квартирі ООН.

МНУО проводять кампанії контролю за експортом зброї та виступають за підвищення обізнаності громадськості про економіку війни. МНУО “Eurostep”, (Бельгія, Брюссель) працювала, щоб привернути увагу установ ЄС до необхідності проведення моніторингу й аналізу у сфері торгівлі лісом, діамантами і нафтою, тому що це може стати причиною воєн через створення воєнних економік. Міжнародна кампанія “Даймонд” здійснювала тиск на політиків і приватні компанії, щоб уникнути незаконної торгівлі діамантами, що сприяє фінансуванню війни, як це було у випадку, наприклад, з Анголою. У 1998 р. 100 НУО заснували Міжнародну мережу дій проти стрілецької зброї (IANSА), спрямовану на обмеження поширення стрілецької зброї та скорочення нелегальної торгівлі зброєю.

Співпраця з неурядовими організаціями також активно заохочується державними структурами та міжнародними організаціями, зокрема ООН та ЄС. З кінця 1990-х рр., наприклад, парламентарії ЄС почали проводити регулярні зустрічі з неурядовими організаціями в рамках Контактної групи з прав людини та громадянського суспільства.

Міжнародні експерти відзначають стрімке зростання волонтерського руху в Україні. Це стало можливим тому, що в нашій країні існує давня традиція суспільної праці, взаємодопомоги, піклування про ближнього. Осіб, які працювали в цій сфері, називали громадськими діячами, альтруїстами, добродійцями, добровольцями тощо. Поняття “волонтерство” ввійшло в юридичну практику у зв’язку з постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1895, якою було затверджено Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг [5]. У 2011 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України “Про волонтерську діяльність” [6]. Відповідно до Закону “волонтерська діяльність – Волонтерська діяльність – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги”. Волонтерська допомога – роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами. Слід відзначити, що, наприклад, у Франції волонтер безоплатно працює не більше 3,5 години на тиждень і всяку працю повинно бути винагороджено. Закон України “Про волонтерську діяльність” містить низку обмежень: за віком щодо участі фізичних

осіб у волонтерській діяльності, покладення зобов'язань щодо обов'язкового страхування волонтерів та ін.

За даними соціологічного дослідження Інституту Геллапа (Американський інститут громадської думки, англ. American Institute of Public Opinion), 65 % населення Землі брали участь у волонтерській діяльності. У Сполучених Штатах Америки у волонтерській діяльності бере участь більше ніж 60 % населення, у Канаді – у середньому 191 годину на рік, в Ірландії – 33 % дорослого населення, у Франції – 19 %. Кожний третій німець (22 млн осіб) працює у волонтерських асоціаціях, проєктах і групах взаємодопомоги понад 15 годин на місяць. кожен другий данець займається волонтерською роботою у середньому 14 годин на тиждень. У Північній Кореї майже 4 млн осіб щороку присвячують волонтерству більш як 451 млн годин робочого часу, 26 % японців мають досвід добровольця [10, с. 3–4].

Серед найбільш помітних волонтерських організацій в Україні необхідно виділити волонтерське об'єднання “Народний тил”, що включає “Колеса народного тилу” (постачання машин до АТО), “Медичний народний тил” (постачання ліків до АТО), “HelpArmy”, “Крила Феніксу”, “Армія SOS”, “Народний проєкт”, “Волонтерська сотня”. Можна виділити чотири основних напрями роботи українських волонтерів: збирання та доставка в зону проведення АТО необхідних ресурсів; надання медичної допомоги постраждалим у ході її проведення; допомога вимушеним переселенцям; пошук зниклих безвісті та звільнення полонених. Дуже потужно у волонтерському русі представлено медичний напрям. Зокрема, волонтери-медики були задіяні під час збирання медикаментів. Відчутну підтримку волонтерському руху надає українська діаспора, представники якої пересилають до України грошові перекази, медичні препарати, господарські товари тощо [1]. При цьому вони створювали власні структури та входили до добровольчих батальйонів, надавали медичну допомогу у прифронтових лікарнях та забезпечували їх необхідним обладнанням. І саме волонтери-медики до налагодження стабільної роботи медичних служб під час бойових дій здійснювали їхні функції.

Необхідно також відзначити вагомий внесок українських громадян, які у волонтерській роботі використовують комп'ютерні технології. Правозахисний напрям у діяльності волонтерів в основному було спрямовано на захист прав тих людей, які потрапили у важкі життєві ситуації. Сьогодні вони допомагають вимушеним переселенцям оформити необхідні документи, входять до переговорних груп, що займаються звільненням заручників та пом'якшенням умов їхнього утримання. Розвиток волонтерського руху в окремих регіонах України має свої характерні особливості. Наприклад, харківські волонтери створили колективну мережу активістів, у якій працюють до десяти волонтерських груп – “Help Army30”. Кожна група веде свій напрям діяльності в регіоні: допомога силовим структурам, медичним установам, біженцям, пораненим та їхнім рідним. Водночас, для забезпечення силових структур необхідними матеріальними ресурсами місцеві бізнесмени створили фонд “Мир та порядок”, який почав координувати діяльність волонтерів та обласної влади. У такий спосіб бізнес узяв на себе відповідальність та створив своєрідний діалоговий майданчик для волонтерських організацій та владних структур [2, с. 18–20]. Досвід роботи волонтерів в Україні потребує подальшого глибокого вивчення.

Більшість з їхніх ініціатив отримали фінансування від ЄС, ОБСЄ, ООН, транснаціональних МНУО чи приватних благодійних фондів. Але неузгоджене фінансування призвело до такого явища, яке було названо “projectomania”. Багато організацій не мають досвіду фінансової звітності й ризикують втратити довіру донорів.

Отже, місцеві неурядові організації створили новий, але штучний ринок праці, який повністю залежить від зовнішнього фінансування та постійної міжнародної присутності.

Вищевикладене дозволяє констатувати, що суб'єкти громадянського суспільства мають важливий потенціал на міжнародному, регіональному та місцевому рівнях. Підтримка громадянського суспільства повинна отримати подальший розвиток, зокрема як ключовий елемент у повоєнній регенерації та мирній відбудові. Як бачимо, МНУО набувають все більшого впливу на міжнародну політику. Розширення діяльності МНУО є результатом формування глобального громадянського суспільства і спробою ненасильницького вирішення конфліктів. МНУО, зазвичай, працюють у країнах з перехідною економікою або країнах, що перебувають у кризовому стані.

Включення представників громадянського суспільства на всіх етапах переходу українського суспільства від війни до миру – від мирних переговорів і реалізації угод у сфері постконфліктної мирної відбудови – є важливим проявом публічного управління.

Література:

1. База перевірених організацій та волонтерів. – Режим доступу : <http://4army.com.ua> .
2. Горелов Д. М. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики : аналіт. доп. / Д. М. Горелов, О. А. Корнієвський. – К. : НІСД, 2015. – 36 с. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/volonter-697e4.pdf> .
3. Індекс свободи в Україні // Сайт Freedom in the world 2015. – Режим доступу : <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2015#.Vhk4GPntmko> .
4. Наумов А. О. Международные неправительственные организации и проблемы глобального управления / А. О. Наумов // Государственное управление : электрон. вестн. – 2013. – Вып. № 39. – С. 49–76. – Режим доступа : http://e-journal.spa.msu.ru/uploads/vestnik/2013/vipusk_39_avgust_2013_g./problemi_upravlenija_teorija_i_praktika_naoumov.pdf .
5. План гуманітарного реагування. – Режим доступу : https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/ukraine_hrp_2015%20final_Ukr_0.pdf .
6. Про затвердження Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 10 груд. 2003 р. № 1895. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1895-2003-%D0%BF> .
7. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квіт. 2011 р. № 3236-VI. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> .
8. Союз Международных Ассоциаций // Yearbook of International Organizations: Guide to Global Civil Society Networks, 2000-2001. – Munich, 2002. – Vol. 1, B. – P. 2407.
9. Степаненко В. Глобальное гражданское общество: концептуализация и посткоммунистические вариации / В. Степаненко // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2005. – № 2. – С. 156–175. – Режим доступа : http://i-soc.com.ua/journal/08_Stepanenko.pdf .
10. Тохтарова І. М. Волонтерський рух в Україні: шлях до розвитку громадянського суспільства як сфери соціальних відносин / І. М. Тохтарова // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2014. – № 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ttpdu_2014_2_5.pdf .
11. Тука Г. Воїни добра / Георгій Тука. – Режим доступу : <http://life.pravda.com.ua/person/2014/09/18/180486/> .
12. Юрченко І. В. Інституціоналізація волонтерського руху в Україні : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.03 / Ірина Вадимівна Юрченко . – К. : [Б. в.], 2009. – 16 с.
13. Kaldor M. Civil Society and Accountability / Mary Kaldor // Journal of Human Development. 2003. – Vol. 4, No. 1. – DOI : <http://grammatikhilfe.com/globalGovernance/publications/articlesAndLectures/civilSocietyAndAccountability.pdf> .
14. Kaldor M. In Defence of New Wars / Mary Kaldor. – 2013. – Stability: International Journal of Security & Development, 2(1): 4, pp. 1-16, DOI: <http://dx.doi.org/10.5334/sta.at> .
15. Fischer, M. 2011, 'Civil Society in Conflict Transformation: Strengths and Limitations,' in Austin, B., Fischer, M. and Giessmann, H.J., eds. 'Advancing Conflict Transformation: The Berghof Handbook II', Barbara Budrich Publishers, Opladen/Framington Hills / Martina Fischer. – P. 287–313. – DOI : http://www.berghof-foundation.org/fileadmin/redaktion/Publications/Handbook/Articles/fischer_cso_handbookII.pdf .

Bielska T. V. Activity of Global Civil Society Institutions in Conflict Zones of Modern World.

The article examines the activities of international organizations in conflict zones of the modern world; he noted that international organizations are becoming more influence on international politics; The author points out that the expansion of their activities is the result of a global civil society and non-violent conflict resolution effort, notes that the inclusion of civil society at all stages of Ukrainian society transition from war to peace is an important manifestation of the public administration.

Key words: global civil society, international NGOs, volunteering, charity, international conflicts.

Надійшла до редколегії 30.09.2015 р.

УДК 353.1/477(4-01)

Л. В. Хашиєва,

к.держ.упр.,

доцент кафедри політології та філософії ХарПІ НАДУ,

м. Харків

А. Г. Єгіозар'ян,

аспірант кафедри політології та філософії ХарПІ НАДУ,

м. Харків

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДІВ УРЯДУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПРОБЛЕМНИХ ПОЛІТИЧНИХ МЕРЕЖ НА РІВНІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Статтю присвячено дослідженню еволюції методів урядування на рівні Європейського Союзу. Аналізується розвиток політичних мереж як однієї з форм урядування. Досліджується роль проблемних політичних мереж у політичній системі ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, урядування, проблемні політичні мережі, метод Спільноти, спільна компетенція, координаційна компетенція.

Європейський Союз – це утворення, у якому процес злиття внутрішньо- та зовнішньополітичного відбувається найбільш наочно. Уже Європейське об'єднання вугілля і сталі поєднувало в собі два конкурентних начала: “міжурядове співробітництво” та “наднаціональність”. Діалектична єдність та протиріччя між ними зумовили специфіку системи, надали імпульс розвитку свого роду транснаціональної форми регіональної інтеграції, транснаціональної політики. Рішення, що затверджуються на європейському рівні, породжують нові вимоги та політичні уподобання в громадян, і навколо них відбувається мобілізація партій та груп інтересів, які намагаються впливати на процес розроблення політики в ході виборів та лобювання.

Говорячи про методи урядування на рівні ЄС, загалом виділяють класичні та нові методи урядування (англ. New Modes of Governance). Найбільш відомий класичний метод – це метод Спільноти, до нових методів урядування відносять багаторівневе урядування, відкритий метод координації, делегування повноважень незалежним організаціям та публічно-приватне партнерство. У межах цього дослідження нові методи урядування осмислюються як елементи, що модифікують традиційний метод Спільноти.